

מסמך הכנה לדין בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 הקבוע ליום

7.8.2017 – סעיפים 346-357 (חלק י"א: עונשין וסמכויות אכיפה; וחלק י"ב: שונות)

חלק י"א – עונשין וסמכויות אכיפה

על-פי הצעת החוק, יבוטל פרק העונשין בפקודת פשיטת הרגל ובפקודת החברות, ותחת זאת מוצע לקבוע מספר מוגבל של עבירות הרלוונטיות לחדלות פירעון בפרק א' לחלק י"א להצעה שעניין:

1. עבירות של הסתרת נכס על ידי חייבים לפני ואחרי מתן הצו לפתיחת הליכים (סעיפים 346(א)(1) ו-2) המוצעים);
2. עבירה לגבי חייב שלא מסר מידע או מסר מידע חלקי או כוזב לנאמן, לממונה או לרשם ההוצאה לפועל, במטרה לפגוע בהליכי חדלות הפירעון (סעיף 346(א)(3) המוצע);
3. עבירה לגבי חייב יחיד שהתקשר בעסקת אשראי שלא לפי הוראות החוק (סעיף 346(ב) המוצע).
4. עבירה לגבי כל אדם שלא מסר מידע או מסמכים שנדרש למסור, או שמסר מידע חלקי או כוזב לנאמן, לממונה או לרשם, במטרה לפגוע בהליכי חדלות הפירעון (סעיף 346(ג) המוצע).

לפי דברי ההסבר, העבירות שהושמטו מוסדרות כבר היום בחוק העונשין בעבירות כלליות יותר דוגמת עבירה של קבלת דבר במרמה¹.

בנוסף, בפרק ב' לחלק י"א מוצע להעניק סמכויות אכיפה לממונה ביחס לעבירות הפליליות המוצעות בפרק א'. הכוונה היא להסמכת חוקרים, שיהיו עובדי הממונה, אשר מוצע להעניק להם סמכויות חקירה; סמכויות תפיסה של חפצים; וסמכויות לבקש ולבצע צווי חיפוש.

חלק י"א: עונשין וסמכויות אכיפה

פרק א': עונשין

- כאמור, כיום, העבירות מעוגנות בפרק ח' לפקודת פשיטת הרגל – "עבירות פשיטת רגל" (סעיפים 212 עד 229), ובפרק ט"ז לפקודת החברות – "עבירות בפירוק, שפיטה ועונשין" (סעיפים 373 עד 379) שמוצע לבטל.
- פרק ח' לפקודת פשיטת הרגל כולל גם הוראות נוספות הקשורות לטיפול בהליכים פליליים בהליכי פשיטת רגל, שמוצע לבטלן:

א. סעיף 224 לפקודת פשיטת הרגל² מעניק לבית המשפט סמכות לצוות על העמדת חייב לדין פלילי לפי הפקודה. בית המשפט רשאי להורות כך אם ראה שיש יסוד להניח שהחייב עבר עבירה לפי הפקודה או

¹ סעיף 415 לחוק העונשין – קבלת דבר במרמה: "415. המקבל דבר במרמה, דינו - מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר חמש שנים."

² סעיף 224 לפקודת פשיטת הרגל – צו בית המשפט להעמיד לדין: "224. כונס רשמי או נאמן בפשיטת רגל שהודיע לבית המשפט כי לדעתו החייב שהוכרז פושט רגל או שניתן צו כינוס על נכסיו עבר עבירה לפי פקודה זו, או שראה בית המשפט על יסוד דבריו של נושה או של חבר ועדת הבקורת כי יש יסוד להניח שהחייב עבר עבירה כאמור ויש אפשרות סבירה שהחייב יורשע ולפי הנסיבות רצוי שיועמד לדין, יצווה בית המשפט שהחייב יועמד לדין בשל העבירה".

- כי יש אפשרות סבירה שיורשע ולפי הנסיבות רצוי שיועמד לדין. **בהצעת החוק מוצע לבטל סמכות זו**, מאחר שאינה מתאימה להפרדה המתחייבת בין הרשות השופטת ובין גופי התביעה.³ בנוסף, **סעיף 225 לפקודת פשיטת הרגל**,⁴ שגם אותו מוצע לבטל, קובע כי אם ציווה בית המשפט על העמדת החייב לדין כאמור, היועץ המשפטי לממשלה יכול להסמיך את הכני"ר להגיש את האישום ולנהל את ההליכים.
- ב. **סעיף 226 לפקודת פשיטת הרגל**,⁵ קובע כי חייב שעבר עבירה לא יהיה פטור מאישום בשל הפטר, פשרה או הסדר. **לסעיף זה אין מקבילה בהצעת החוק**, מתוך גישה הגורסת כי מובן מאליו שאין בהליכי חדלות הפירעון, או בהגעה להפטר או הסדר, אשר כולם במישור האזרחי, כדי לפטור את החייב מאחריות במישור הפלילי.
- ג. **סעיף 227 לפקודת פשיטת הרגל**⁶ קובע את הסמכות העניינית לדיון בעבירות פליליות של פשיטת רגל – בבית משפט מחוזי. לסעיף זה אין מקבילה בהצעת החוק, לפיכך הסמכות לדון בעבירות הפליליות המוצעות תהיה כמו ביחס לעבירות פליליות רגילות.
- ד. **סעיף 228 לפקודת פשיטת הרגל**⁷ קובע תקופת התיישנות מקוצרת בת **שלוש שנים** (מיום שנעברה העבירה) להעמדה לדין בעבירות בפשיטת רגל. זאת בעוד שתקופת התיישנות בדין הכללי לעבירת עוון עומדת על **חמש שנים**, ולעבירת פשע – **עשר שנים** (מיום ההליך האחרון בחקירה, או מיום הגשת כתב האישום או ההליך האחרון בבית המשפט – לפי המאוחר).⁸ על-פי דברי ההסבר להצעת החוק, מוצע לבטל סעיף זה מאחר שאין הצדקה לקביעת תקופת התיישנות מקוצרת ביחס לדין הכללי, במיוחד כשמדובר בעבירות של הסתרת נכסים וכדומה שחשיפתן יכולה להתרחש זמן רב לאחר ביצוע העבירה.
- יצוין כי על-פי סעיף 31 להצעה, הקפאת ההליכים בהליכי חדלות פירעון אינה חלה על הליכים פליליים.

שאלות לדין – כללי:

1. מוצע לקבל ממשד המשפטים נתונים מפורטים –

- א. **ביחס לעבירות שמוצע לבטל – האם הן מבוטלות לחלוטין (למשל בשל חוסר עדכניות), או שמבוטלות בשל חפיפה לעבירה קיימת, והיכן קבועה היום העבירה החופפת. כך למשל, האם העבירה הקבועה בסעיף 214א⁹ על הפרת איסורים שנקבעו לחייב חופפת לעבירה קיימת או שמוצע לבטלה לגמרי?**

³ בפסיקה צוין כי המקום היחיד הנוסף הקיים בחקיקה המאפשר לביהמ"ש להורות על הגשת כתב אישום והעמדה לדין, מצוי **בחוק חקירות סיבות מוות, תש"ח-1958**. ראו **סעיף 32 לחוק האמור – צו אישום**: "32. נראה לשופט החוקר, כי הראיות שהובאו לפניו יש בזה כדי להוכיח לכאורה שנעברה עבירה על ידי אדם פלוני, רשאי הוא לצוות שפרקליט מחוז יאשימו לפני בית משפט בשל אותה עבירה; ובלבד שהשופט החוקר לא יתן צו לפי סעיף זה אלא אם נתן לאותו אדם הזדמנות להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו לפניו". לעניין זה ראו למשל: פשר (ח"י) 11-51755-01-11 **דותן יפת נ' כונס הנכסים הרשמי** (14.4.2013).

⁴ **סעיף 225 לפקודת פשיטת הרגל – התובע במשפט שלפי צו בית המשפט**: "225. ציווה בית המשפט, לפי בקשת הכונס הרשמי ועל סמך הודעתו, להעמיד אדם לדין בשל עבירה לפי פקודה זו או בשל עבירה הנובעת מהליכי פשיטת רגל או הקשורה בהם, רשאי הכונס עצמו, ברשות היועץ המשפטי לממשלה בכתב, להגיש את האישום ולנהל את ההליכים".

⁵ **סעיף 226 לפקודת פשיטת הרגל – שמירת אחריות**: "226. חייב שעבר עבירה לא יהיה פטור מאישום בשל הפטר, פשרה או הסדר".

⁶ **סעיף 227 לפקודת פשיטת הרגל – בית המשפט המוסמך**: "227. מי שהואשם בעבירה לפי פקודה זו יועמד לדין בבית משפט מחוזי".

⁷ **סעיף 228 לפקודת פשיטת הרגל – התיישנות**: "228. לא יינקטו הליכים בשל עבירה לפי פקודה זו אחרי שלוש שנים מיום שנעברה".

⁸ ראו **סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי** [נוסח משולב] התשמ"ב-1982 ו**סעיף 24 לחוק העונשין**, התשל"ז-1977.

⁹ **סעיף 214א לפקודת פשיטת הרגל – הפרת הגבלות**: "214א. (א) חייב שהפר הגבלה שהוטלה עליו לפי סעיפים 42א(א) או (ב), דינו – מאסר שנה. (ב) חייב שהפר הגבלה שהוטלה עליו לפי סעיף 42א(ג), דינו – מאסר שלוש שנים".

סעיף 42 לפקודה קובע את ההגבלות הבאות על חייבים: "42א. (א) חייב שהוכרז פושט רגל יהיה לקוח מוגבל מיוחד כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, תשמ"א-1981.

(ב) חייב שהוכרז פושט רגל לא יעשה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, שימוש בכרטיס חיוב כמשמעותו בחוק כרטיסי חיוב, תשמ"ו-1986, אלא אם כן קיבל לכך אישור מראש בכתב מהנאמן; הנאמן רשאי לסיים חוזה כרטיס חיוב במקום החייב בדרך של מתן הודעה בכתב למנפיק בשם החייב על סיום החוזה; מועד סיום החוזה יהיה במועד שבו נמסרה ההודעה למנפיק; הודיע הנאמן למנפיק על סיום חוזה כרטיס החיוב, יודיע על כך גם לחייב; [...]

(ג) חייב שהוכרז פושט רגל לא ייסד תאגיד ולא יהיה בעל ענין בתאגיד, במישרין או בעקיפין, לרבות יחד עם אחר או באמצעות אחר, אלא אם כן אישר זאת מראש בית המשפט או הנאמן; לענין סעיף זה, "בעל ענין" – כמשמעותו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, ולגבי תאגיד שאין לו הון מניות – מי שהינו חבר בתאגיד או חבר הוועד או המנהלה של אותו תאגיד."

ב. ביחס לעבירות החדשות שמוצעות – מהן העבירות המקבילות כיום בפקודה?

ג. מוצע לקבל נתונים עובדתיים באשר לאופן הפעלת סעיפי העונשין הקיימים. למשל, מספר כתבי האישום המוגשים לפי עבירות אלו, מתחם הענישה הקיים לגבי אותן עבירות וכיו"ב.

2. לעניין ביטול סמכות בית המשפט לצוות על העמדת חייב לדין פלילי לפי סעיף 224 לפקודת פשט"ר – האם הדבר נעשה בפועל? האם גם נעשה שימוש בסמכות לפי סעיף 225 לפקודת פשיטת הרגל כך שהכונס הרשמי מגיש את כתב האישום ומנהל את ההליך הפלילי?¹⁰

סעיף 346 המוצע: עונשין

עונשין 346. (א) **חייב** שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים, ולעניין חייב כאמור שהוא תאגיד – **חבר התאגיד** או נושא משרה בו, שעשה אחת מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים:

(1) הסתיר נכס **מנכסיו של החייב** טרם מתן הצו לפתיחת הליכים, **במטרה** שלא ייכלל בנכסי קופת הנשייה;

(2) הסתיר נכס **מנכסיו של החייב** לאחר מתן הצו לפתיחת הליכים;

(3) לא מסר מידע **שנדרש למוסרו לפי הוראות חוק זה**, או מסר מידע **כאמור שהוא** חלקי או כוזב לנאמן, לממונה או לרשם ההוצאה לפועל, במטרה לפגוע **בהליכי חדלות הפירעון**.

הערות:

- בסעיף זה מוצע לקבוע עבירה פלילית העוסקת **בהסתרת נכסים ואי מסירת מידע על ידי חייבים**. בהליכי חדלות הפירעון נודעת חשיבות רבה לכך שהחייב יפעל בתום לב ותוך גילוי מלא מול בית המשפט, הממונה והנאמן ויסייע להם במילוי תפקידם. לכן, מוצע לקבוע עבירה פלילית החלה על חייב שהוא יחיד, וכאשר מדובר בתאגיד על התאגיד עצמו, נושאי המשרה שבו ובעלי מניותיו, המנצלים לרעה את הליכי חדלות הפירעון – כמפורט בסעיף.
- העבירות הנוגעות להסתרת נכס טרם מתן הצו לפתיחת הליכים או על אי מסירת מידע (או מסירת מידע חלקי או כוזב) מחייבות הוכחות **מטרה מיוחדת**. מנגד, העבירה שעניינה הסתרת נכס **לאחר** מתן הצו לפתיחת הליכים אינה מחייבת מטרה מיוחדת אלא יסוד נפשי של **מודעות בלבד**.

שאלות לדין:

1. לסעיף (א) רישה –

א. מוצע להבהיר האם ניתן להגיש כתב אישום גם נגד חייב שהוא **תאגיד**, במקרה שהוא זה שהסתיר נכס מנכסיו? השאלה מתעוררת במיוחד בהתחשב בכך שבהליך חדלות פירעון זהותם של בעלי המניות בתאגיד ושל נושאי המשרה בו עשויה להשתנות, ועל כן ספק אם יש תועלת בהטלת אחריות פלילית על התאגיד עצמו. יצוין כי ככל שהכוונה היתה לאפשר זאת, דומה כי לא ניתן להגיש במקרה כזה גם כתב

¹⁰ דומה שגם לאחר ביטול סעיף 225 היועץ המשפטי לממשלה רשאי באופן עקרוני להסמיך את הכונס הרשמי לשמש כתובע – ראו סעיף 12(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 - התובעים: "12. (א) ואלה התובעים: (1) היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו, ואלה הם: (א) פרקליט המדינה, משנהו, פרקליטי המחוז ופרקליטים אחרים מפרקליטות המדינה ששר המשפטים קבע את תאריהם בצו שפורסם ברשומות; (ב) מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו להיות תובע, דרך כלל, לסוג של משפטים, לבתי משפט מסויימים או למשפט מסויים;..." (יועץ כי היועץ המשפטי לממשלה אצל סמכות זו לפרקליט המדינה ולמשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים)).

אישום נגד נושאי המשרה (בהיעדר הוראה מפורשת לכך). **ככל שאין כוונה לאפשר הגשת כתב אישום נגד התאגיד, מוצע לתקן את הנוסח כך:**

חייב שהוא יחיד חייב שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים, ולעניין חייב כאמור שהוא תאגיד – וכך חבר התאגיד או נושא משרה בבתאגיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים, שעשה אחת מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים.

ב. האם אין קושי בהטלת אחריות פלילית בהקשר כזה גם על בעלי המניות? הדברים אמורים במיוחד בהתחשב בכך שהסעיף המוצע אינו מגביל את הטלת האחריות רק לבעלי עניין או בעלי שליטה בתאגיד אלא לכל בעל מניות.

2. **לסעיף (א)(1) ו-(2) –**

א. לפי הנוסח המוצע, לגבי חייב שהוא תאגיד, אין זה ברור מספיק של מי הנכסים שהסתרתם תגבש את יסודות העבירה – האם נכסיו של התאגיד או של נושא המשרה בו. מוצע להבהיר נקודה זו.

ב. על-פי המתואר בדברי החסבר, ההבדל בין סעיף קטן (1) שבו נוסף יסוד נפשי של "מטרה" לבין סעיף קטן (2) שאינו כולל יסוד נפשי כאמור, נובע מההכרה בכך שטרם מתן הצו לפתיחת הליכים יכולות להיות מטרות אחרות להסתרת נכסים שלא קשורות לנושים או למצבו הכלכלי של החייב. מנגד, לאחר מתן הצו, על החייב להעמיד את נכסיו לרשות הנאמן והנושים בכל מקרה. האם אין מקום לקבוע יסוד נפשי של "מטרה" גם בעבירה שבסעיף קטן (ב)?

3. **לסעיף (א)(3) – תחולת העבירה על כל אי-מסירת מידע היא רחבה ביותר, וניתן לשקול לצמצם את היקפה רק לאי-מסירת מידע שנדרש למוסרו לפי החוק.**

(ב) יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים והתקשר בעסקה בעסקת אשראי או ביצע פעולה הכרוכה בקבלת אשראי, שלא באישור הממונה או שלא בהתאם להוראותינו, ולעניין יחיד שהוא חייב בעל חובות בהיקף נמוך – שלא באישור רשם ההוצאה לפועל או שלא בהתאם להוראותינו, או שלא בשם שלפיו ניתן לו הצו או בלא שציין כי הוא חדל פירעון, בניגוד להוראות לפי סעיפים 123, 124 ו-188(א), דינו – מאסר שנה.

הערות:

- בסעיף קטן זה מוצע לקבוע עבירה פלילית, שבצידה עונש של שנת מאסר, על הפרת הוראת סעיפים 123 ו-124(ב) להצעת החוק.
- בסעיף 123 מוצע לקבוע כי יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים יוכל להתקשר בעסקה או לבצע פעולה הכרוכה בקבלת אשראי רק באישור הממונה. בסעיף 124(ב) מוצע לקבוע כי יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים המתקשר בעסקה או מבצע פעולה הכרוכה בקבלת אשראי, צריך לעשות זאת בשם שלפיו ניתן לו הצו, ובנוסף עליו לציין כי הוא חדל פירעון. הרציונל לקביעת ההוראה הפלילית בשל הפרת הוראות סעיפים אלה – הוא כי הם נועדו להגן על צדדים שלישיים המתקשרים עם החייב.

שאלות לדיון:

1. כאמור, הנימוק לקביעת עבירה פלילית במקרים אלה הוא שהנורמה נועדה להגן על צדדים שלישיים שמתקשרים עם החייב. האם אלו המקרים היחידים בחוק שמטרה זו רלוונטית להם?
2. סעיפים 123 ו-124 תוקנו על ידי הוועדה בדיונים ביום 6.12.16 וביום 4.4.17, ומוצע להתאים את הנוסח

לתיקונים שנעשו שם.¹¹ כן מוצע לבחון האם יש צורך להחריג במפורש מגדר העבירה עסקאות שהממונה קבע לגביהן שניתן יהיה להתקשר בהן ללא אישורו?

3. לעניין יחיד בעל חובות בהיקף נמוך – האם אין צורך להפנות באופן ברור לסעיף הרלוונטי (סעיף 188(א))?

(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א)(3), מי שנדרש שתייב למסור מידע או מסמכים לנאמן, לממונה או לרשם ההוצאה לפועל לפי הוראות סעיפים 46, 48, 133, 135, 146 או 147 או להוראות הסעיפים האמורים כפי שהוחלו בסעיף 202, ולא עשה כן, או מסר מידע חלקי או כוזב, והכול במטרה לפגוע בהליכי חדלות הפירעון, דינו – מאסר שנה.

הערות:

- בסעיף קטן 346(ג) מוצע לקבוע, כי כל מי שנדרש למסור מידע או מסמכים לנאמן, לממונה או לרשם ההוצאה לפועל ולא מסר את המידע, או מסר מידע חלקי או כוזב או מסמכים כאמור, במטרה לפגוע בהליכי חדלות הפירעון, עובר עבירה שדינה מאסר שנה. הסעיף חל על כל אדם, ולא רק על החייב.
- בהקבלה לעבירה המוצעת, ראו העבירה הקיימת היום בסעיף 213א לפקודת פשיטת הרגל: "213א. אי מסירת מידע: (א). מי שנדרש למסור מידע לכוונס הרשמי לפי הוראות פקודה זו ומסר ביודעין מידע חלקי או כוזב, דינו – מאסר שנה; הוראות סעיף זה לא יחולו על רשות מס כמשמעותה בסעיף 60א." יצוין כי העבירה המוצעת מצומצמת יותר משום שהיא כוללת ביסוד הנפשי דרישה של "מטרה" לפגוע בהליכים, בעוד שהיסוד הנפשי הנדרש בסעיף 213א הוא רק כי אי מסירת המידע נעשית "ביודעין".

להלן נוסח סעיפי מסירת המידע בהצעת החוק שבשל הפרתם מוצע לקבוע את העבירה הפלילית, ושאלות לדיון לגביהם:

46. (א) הנאמן רשאי לדרוש מכל אדם להעביר לידיו נכס או מסמך שברשותו, שלדעת הנאמן ומסמכים של התאגיד יש לתאגיד זכות בו, ואותו אדם יעבירם לנאמן במועד שציין בדרישתו.

(ב) היתה לאדם זכות עיכבון בנכס או במסמך כאמור בסעיף קטן (א), יימסר הנכס או המסמך אם הורה על כך בית המשפט לפי סעיף 254.

(ג) מחלוקת לעניין זכות התאגיד בנכס או במסמך שדרש הנאמן להעביר לידיו תתברר בהתאם להוראות סעיף ?? [הסעיף העוסק בבקשה למתן הוראות] בבית המשפט שבדמותנהלים הליכי חדלות הפירעון.

133. (א) הנאמן רשאי לדרוש מכל אדם להעביר לידיו נכס או מסמך הנוגע להליך חדלות הפירעון שברשותו ומצוי ברשותו, שלדעת הנאמן ליחיד זכות בזקבלו, ואותו אדם יעבירם לנאמן במועד שציין בדרישתו.

¹¹ סעיף 123 המוצע – הגבלה על נטילת אשראי בידי היחיד: "123. יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לא יתקשר בעסקה-בעסקת אשראי או יבצע פעולה הכרוכה-בכרובת בקבלת אשראי, ממועד מתן הצו עד תום הליכי חדלות הפירעון, אלא באישור הממונה. אישור הממונה יכול שיינתן לעניין מסוים או לעסקה מסוימת ורשאי-הממונה לקבוע-קבע כללים לעניין הוצאות הנחוצות להתנהלות שוטפת של המחייט היחיד לגביהן יוכל להתקשר בעסקת אשראי, בסכומים שיקבע, ללא אישור הממונה."
סעיף 124 המוצע – ציון הליכי חדלות הפירעון: (א) הנאמן או כל אדם הפועל מטעמו יציין בכל מסמך שהוא מוציא במסגרת תפקידו, כי היחיד נמצא בהליכי חדלות פירעון.
(ב) יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים המתקשר בעסקה או מבצע פעולה הכרוכה-בכרובת בקבלת אשראי יעשה כן בשם שלפיו ניתן לו הצו ויציין כי הוא חדל פירעון. הממונה רשאי לקבוע סוגי עסקאות לגביהן לא חלה חובה לציין את הליכי חדלות הפירעון, בסכומים שייקבע.

(ב) היתה לאדם זכות עיכבון בנכס או במסמך כאמור בסעיף קטן (א), יימסר הנכס או המסמך אם הורה על כך בית המשפט לפי סעיף 254.

(ג) מחלוקת לעניין זכות היחיד בנכס או במסמך שדרש הנאמן להעביר לידיו תתברר בבית המשפט בבית המשפט אם התקיימו התנאים שבסעיף 129(ד) (1) עד (3).

לדין:

1. האם העבירה הפלילית המוצעת תחול רק לגבי אי-מסירת מידע ומסמכים, או גם על אי-מסירת נכס לפי סעיפים 46 ו-133?

2. מה ייעשה במקרה של מחלוקת לעניין זכות החייב בנכס או במסמך – על פני הדברים, לפי לשון הסעיף המוצע, גם כשיש מחלוקת שטרם בוררה, מי שנדרש למסור את המידע ולא עשה זאת עלול לחוב באחריות פלילית. מצד שני, לכאורה, במצב רגיל, אם קיימת מחלוקת קשה יהיה לומר כי אי המסירה נעשית "במטרה לפגוע בהליכי חדלות הפירעון". מוצע לשנות את הנוסח ולקבוע כי העבירה חלה רק על מי "שחייב למסור מידע או מסמכים", וכך לחדד שהכוונה רק למצב שבו אין מחלוקת על המסירה.

דרישת מידע 48. לצורך ביצוע תפקידו רשאי הנאמן לדרוש כל מידע הנוגע לענייניו של התאגיד, שהתאגיד או נושא משרה בו היו רשאים לקבלו.

דרישת מידע 135. לצורך ביצוע תפקידו מוסמך הנאמן לדרוש מידע בהתאם להוראות סעיפים 146 ו-180.

סמכויות לדרישת מידע 180. סמכויות הממונה והנאמן לפי סימן ב' לפרק ז' ולפי סעיף 159 יהיו נתונות להם גם לאחר ובירור וסמכות לביטול תקופת הביניים, ככל הנדרש לצורך המשך הליכי חדלות הפירעון. חוזה קיים, לאחר תקופת הביניים

שאלה לדין: האם קביעת עבירה פלילית מכוח סעיף מסוים המפנה לסעיף אחר, שהוא עצמו מפנה לסעיף אחר, אינה מסורבלת מדי כשמדובר בעבירה פלילית? האם לא ניתן לוותר על ההפניה לסעיפים 135 ו-180?

דרישת מידע 146. לשם בדיקת המצב הכלכלי של היחיד ובמידה הנדרשת לשם כך, רשאי הנאמן לדרוש מכל בידי הנאמן גורם המנוי בסעיף 104(ב)3 שברשותו מידע על היחיד כאמור באותו סעיף, למסור לידי את המידע.

שאלה לדין: סעיף 104 להצעה עוסק בהגשת בקשה של היחיד לממונה לצו לפתיחת הליכים ובמסמכים שעליו לצרף אליה. בסעיף קטן 104(ב)3¹² מוצע לקבוע כי היחיד יצרף לבקשה כתב ויתור על סודיות והסכמה למסירת מידע מהגורמים שנמנו באותו סעיף, שהם – כל גורם, לרבות גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף

¹² סעיף 104(ב)3 להצעת החוק: "104... (3) כתב ויתור על סודיות והסכמה למסירת מידע בעניינים כמפורט בפסקאות שלהלן ומהגורמים כמפורט בהן: (א) מידע לעניין מצבו הכלכלי ולעניין יציאותיו מישראל וכניסותיו לישראל – מכל גורם המנוי בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה בעניינים כמפורט בטור ב' שלצדו. מידע לעניין כתובתו, נכסיו, חובותיו, גובה הכנסתו ומקורות הכנסתו – מכל גורם לרבות גוף ציבורי כמשמעותו בהגדרתו בסעיף 23 בחוק לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, אך למעט רשות המסים וגוף המנוי בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה; (ב) מידע לעניין כתובתו, נכסיו, חובותיו, גובה הכנסתו ומקורות הכנסתו – מכל גורם לרבות גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, אך למעט גוף המנוי בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה ורשות המסים; מידע לעניין מצבו הכלכלי וכך מידע לעניין יציאותיו מישראל וכניסותיו לישראל – מכל גורם המנוי בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה בעניינים כמפורט בטור ב' שלצדו."

23 לחוק הגנת הפרטיות,¹³ וכל גורם בתוספת הראשונה להצעת החוק.¹⁴ האם מתאים לקבוע עבירה פלילית

לגבי אי-מסירת מידע זה, כאשר רוב הגורמים שעליהם חל הסעיף הם גופים ממשלתיים?

147. מצא הממונה, מיוזמתו או לבקשת הנאמן, כי אין די במידע שבידי הנאמן כדי להשלים את בדיקת המצב הכלכלי של היחיד, רשאי הוא, אם סבר כי המידע נחוץ לשם השלמת הבדיקה ובמידה הנדרשת לשם כך לדרוש מגורם המנוי בטור א' בחלק ב' בתוספת הראשונה למסור ליד הממונה מידע בהתאם למפורט בטור ב' שלצדו [מדובר בפירוט תנועות בחשבון הבנק וחיובי כרטיסי האשראי של היחיד בשנה שקדמה למתן הצו].

הערה: הסעיף עוסק במידע שנמסר על-ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

202. (א) הסמכויות הנתונות לממונה לפי חוק זה, לגבי הליכי חדלות פירעון של יחיד המתנהלים לפי צו לפתיחת הליכים שנתן, יהיו נתונות לרשם ההוצאה לפועל לגבי הליכי חדלות פירעון של יחיד בעל חובות בהיקף נמוך, המתנהלים אצלו, למעט הסמכויות כמפורט להלן:
[...]

פרק ב': סמכויות אכיפה

בפרק זה מוצע לתת לממונה כלי אכיפה ביחס לעבירות הפליליות שנקבעו בפרק א' לעיל. הכוונה היא להסמכת חוקרים שיוענקו להם סמכויות האכיפה הבאות: סמכויות חקירה; סמכויות תפיסה של חפצים; וסמכויות לבקש ולבצע צווי חיפוש. יש לשים לב כי הענקת סמכויות האכיפה הללו אינן מלוות במתן סמכויות פיקוח, משום שהממונה אינו רגולטור "סטנדרטי", דוגמת הרשות לניירות ערך או רשות ההגבלים העסקיים, ותפקידו למעשה לפקח על הנאמנים ולא על הגופים המצויים בהליכי חדלות פירעון.

סעיף 347 המוצע: מינוי חוקרים

347. (א) הממונה-השר רשאי לפנות להסמך [לתלופיו: השר יסמך; הממונה רשאי להסמך מבין עובדי משרדו הכפופים לו], מבין עובדי משרדו, חוקרים שיהיו נתונות להם הסמכויות לפי פרק זה, כולן או חלקן; הודעה על ההסמכה תפורסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הממונה.

¹³ הגדרת גוף ציבורי בסעיף 23 לחוק הגנת הפרטיות: "גוף ציבורי" – (1) משרדי הממשלה ומוסדות מדינה אחרים, רשות מקומית וגוף אחר הממלא תפקידים ציבוריים על פי דין; (2) גוף ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ובלבד שבצו ייקבעו סוגי המידע והידיעות שהגוף יהיה רשאי למסור ולקבל;".

¹⁴ אלו הגורמים המוזכרים בטור א' בחלק א' לתוספת הראשונה להצעת החוק: המוסד לביטוח לאומי; הממונה; רשות האוכלוסין וההגירה; רשם החברות; רשם השותפויות; הרשם כהגדרתו בחוק הספנות (כלי שיט), התשי"ד-1960; מנהל רשות שדות התעופה או עובד הרשות שהמנהל הסמיכו לעניין ניהול פנקס הרישום כהגדרתו בחוק הטיס, התשע"א-2011, בהתאם להוראות סעיף 169(א) לאותו חוק; רשות הרישוי; הרשם כמשמעותו בחוק רישום ציוד הנדסי, התשי"ז-1957; רשות מקרקעי ישראל; רשם המקרקעין; תאגיד המנהל אצלו, לרבות באמצעות נציגו או בא כוחו, רישום של זכויות המיועדות להירשם בפנקסי המקרקעין על פי הסכם למכירת דירה, או תאגיד שהתחייב בחוזה עם משרד הבינוי והשיכון או עם רשות מקרקעי ישראל שעניינו מכירתם, השכרתם או ניהולם של מקרקעין, לטפל ברישום הזכויות כאמור בפנקסי המקרקעין; רשם המשכונות; בעל רישיון כללי למתן שירותי בזק פנים-ארציים; ניחים או למתן שירותי רדיו טלפון נייד לפי חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982; בעל רישיון חלוקה ובעל רישיון הספקה כהגדרתם בחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996; חברת כרטיסי אשראי; תאגיד בנקאי; מבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981; חברה מנהלת כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005; הנהלת בתי המשפט; המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.

(ב) לא ימונה יוסמד' חוקר לפי סעיף קטן (א) (בפרק זה – חוקר), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:

(1) משטרת ישראל הודיעה, לא יאוחר משלושה חודשים מיום קבלת פרטי העובד, כי היא אינה מתנגדת למונה להסמכתו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי פרק זה, כפי שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים וכן הכשרה מתאימה בנושאים הנוגעים לחוק זה ולדיני חדלות פירעון, כפי שהורה הממונה;

לחלופיו:

הוא קיבל הכשרה מתאימה על פי תכנית הכוללת לפחות את כל אלה:

(א) הסברים על מטרות חוק זה;

(ב) סמכויות חוקר על פי חוק זה;

(ג) מושגים בדיני הראיות וסדר הדין הפלילי;

(ד) דרכי אכיפתו של חוק זה;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים כפי שהורה השר, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.

הערות:

- מוצע להעניק לממונה סמכות למנות מבין עובדיו חוקרים ולהעניק להם סמכויות אכיפה.
- התנאים למינוי חוקרים יהיו: קבלת אישור המשטרה שאינה מתנגדת למינוי בשל טעמים של ביטחון הציבור לרבות עבר פלילי; הכשרה כפי שהורה שר המשפטים בהסכמת השר לביטחון הפנים; ותנאי כשירות נוספים שהשר יורה עליהם, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.

שאלות לדין:

1. לסעיף קטן (א) – ברוב הסדרי הפיקוח, הגורם המסמיך את המפקח הוא השר הרלוונטי ולא הרגולטור. אמנם קיימים חוקים שבהם הרגולטור הוא הגורם המסמיך מפקחים, אך לפי בדיקתנו, זאת רק כאשר הסמכה הייתה לביצוע פעולות פיקוח ולא פעולות אכיפה שהן מטבען פוגעניות יותר. מוצע לבחון האם נכון להעניק את הסמכות להסמיך חוקרים לרגולטור – הממונה ולא לשר?
2. מוצע לתקן את הנוסח ולקבוע כי החוקרים "יוסמכו" ולא "ימונו", שכן המינוח "הסמכה" מתאים יותר להעניקה של סמכויות סטטוטוריות, להבדיל מ"מינוי" שמתאים יותר לקבלת אדם לתפקיד.
3. מוצע לשקול להוסיף כי ההסמכה יכולה להיות לשם ביצוע כל סמכויות האכיפה או חלקן (הוספת "כולן או חלקן" בנוסח), כדי להותיר לגורם המסמיך שיקול דעת ביחס לכך.
4. מוצע להוסיף חובה לפרסם את ההסמכה ברשומות ואף באתר האינטרנט של משרד המשפטים.
5. לפסקה (ב) (2) – האם יש מקום להוסיף פירוט באשר להכשרה שתינתן לחוקרים?

סמכויות אכיפה 348. (א) התעורר חשד לביצוע עבירה לפי פרק א', רשאי חוקר –

(1) לחקור כל אדם הקשור לעבירה כאמור, או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה כאמור; על חקירה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), בשינויים המחויבים;

(2) לתפוס **כל חפץ הקשור לעבירה** כאמור **בסעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש]**, התשכ"ט-1969 (בסעיף זה – פקודת מעצר וחיפוש); על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (בסעיף זה – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחויבים;

(3) לבקש מבית משפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש ולבצעו; על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)1, 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הסמכויות המנויות באותו סעיף קטן לא יהיו נתונות לחוקר לעניין עבירה של הסתרת נכס לפי סעיף 346(א)1 או (2) שנעברה באחת או יותר מאלה:

(1) באמצעות ניהול עסק בידי אחר והסתרת זהותו של החייב;

(2) באמצעות ביצוע עבירה נוספת;

(3) אם הנכס המוסתר הוא רכוש אסור כמשמעותו בסעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 – בדרך של פעולה ברכוש, כהגדרתה באותו חוק, שהוא רכוש אסור.¹⁵

(ג) חוקר לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי פרק זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שניים אלה:

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו, ולובש מדי חוקר בצבע ובצורה שהורה השר לעניין זה, ובלבד שהמדים כאמור אינם נחזים להיות מדי משטרה;

¹⁵ סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000: "3. (א) העושה פעולה ברכוש, שהוא רכוש כאמור בפסקאות (1) עד (4) (בחוק זה – רכוש אסור), במטרה להסתיר או להסוות את מקורו, את זהות בעלי הזכויות בו, את מיקומו, את תנועותיו או עשיית פעולה בו, דינו – מאסר עשר שנים או קנס פי עשרים מהקנס האמור בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין –
(1) רכוש שמקורו, במישרין או בעקיפין, בעבירה;
(2) רכוש ששימש לביצוע עבירה;
(3) רכוש שאיפשר ביצוע עבירה;
(4) רכוש שנעברה בו עבירה."

סעיף 1 לחוק איסור הלבנת הון – הגדרות: "פעולה ברכוש" – הקניה או קבלה של בעלות או של זכות אחרת ברכוש, בין בתמורה ובין שלא בתמורה, וכן פעולה ברכוש שהיא מסירה, קבלה, החזקה, המרה, פעולה בנקאית, השקעה, פעולה בניירות ערך או החזקה בהם, תיווך, מתן או קבלת אשראי, ייבוא, ייצוא ויצירת נאמנות, וכן ערבוב של רכוש אסור עם רכוש אחר, גם אם הוא אינו רכוש אסור;".

הערות:

- בסעיף זה מוצע לקבוע מהן סמכויות האכיפה שיינתנו לחוקרים:
  - א. סמכות **חקירה** – לחקור כל אדם הקשור לעבירה, או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה. מוצע כי החקירה תתבצע בהתאם לסעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), הכוללים, בין היתר, את החובה המוטלת על נחקר להשיב לכל השאלות, חוץ מכאלה שיש בהן חשש להפללה עצמית; וכן את האופן שבו תירשם הודעה כתובה של הנחקר, לרבות הצורך בחתימתו על ההודעה.
  - ב. סמכויות **תפיסה** – לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה. מוצע כי לגבי סמכות זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (פקודת מעצר וחיפוש). הוראות אלה כוללות תנאים לשמירת החפץ שנתפס, לחילוטו, להשבתו לאדם שהוא נלקח מידי, לאפשרות מכירתו, זכות ערר ועוד.
  - ג. סמכויות **חיפוש** – לבקש מבית המשפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש¹⁶ ולבצעו. מוצע כי על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)(1), 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים. סעיפים אלה כוללים, בין היתר, את הסמכות להיכנס למקום החיפוש בכוח, ולצד זאת את החובה לנהל את החיפוש בנוכחות שני עדים שאינם שוטרים (כך על דרך הכלל), ובנוכחות תופס הבית או המקום שמחפשים בו, חובה לערוך רשימה של החפצים שנתפסו וכיוצא באלה.
- מוצע לקבוע החרגה מסוימת (סעיף 348(ב)) – לעניין עבירה של הסתרת נכס בנסיבות המנויות בסעיף זה, מאחר שלפי דברי ההסבר, מדובר במקרים מורכבים שלגביהם מוצע להותיר את סמכויות האכיפה בידי המשטרה.

שאלות לדיון:

1. מכיוון שמוצע שלא יהיו לממונה סמכויות של העמדה לדין - מה ייעשה בממצאים שיאספו החוקרים? האם הם יועברו לפרקליטות? למשטרה?

1. לסעיף קטן (א)(2) –

א. הסמכות המוצעת "לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה כאמור" (שלגביה נאמר כי יחולו עליה הוראות הפרק הרביעי לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים), היא רחבה מהסמכות הקיימת היום בסעיף 32 לאותה פקודה, שלפיו שוטר רשאי לתפוס חפץ רק במקרים הבאים: "אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה"¹⁷. סעיף 32 האמור כולל גם מגבלות על היכולת לתפוס מחשבים.¹⁸ האם יש הצדקה למתן סמכות רחבה יותר?

¹⁶ סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש – צווי חיפוש: "23. רשאי שופט ליתן צו לערוך חיפוש בכל בית או מקום (להלן – צו חיפוש) אם – (1) החיפוש בו נחוץ כדי להבטיח הצגת חפץ לצורך כל חקירה, משפט או הליך אחר; (2) יש לשופט יסוד להניח שהוא משמש להחסנתו או למכירתו של חפץ גנוב, או שנשמר בו או מוחסן בו חפץ שנעברה בו או לגבי עבירה, או ששימש, או מתכוונים להשתמש בו, למטרה לא-חוקית; (3) יש לשופט יסוד להניח שנעברה עבירה או שמתכוונים לעבור עבירה נגד אדם הנמצא בו."
¹⁷ ראו לעניין זה למשל את הגדרת "רכוש הקשור לעבירה" בסעיף 1 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, תשס"ג-2003: "רכוש הקשור לעבירה" – רכוש שנתקיים בו אחד מאלה: (1) נעברה בו העבירה, שימש לביצוע העבירה, איפשר את ביצוע העבירה או יועד לביצועה; (2) הושג במישרין או בעקיפין כשכר ביצוע העבירה, יועד להיות שכר ביצוע העבירה או שהושג כתוצאה מביצועה."
¹⁸ סעיף 32 לפקודת מעצר וחיפוש – סמכות לתפוס חפצים: "32. (א) רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או

ב. מהם "השינויים המחויבים" שאליהם מכוונת הצעת החוק?

ג. מה הנפקות של הרחבת סמכות התפיסה מעבר לסמכות המעוגנת בסעיף 32 לפקודת המעצר והחיפוש על

החילוט לפי סעיף 39 לפקודת מעצר וחיפוש, שמאפשר בהמשך ההליך גם **חילוט של חפץ שנתפס?**

2. **לסעיף קטן (ב) – מה עומד ביסוד החריגים שנקבעו להפעלת סמכויותיהם של החוקרים? מדוע דווקא**

המצבים שנמנו נחשבים למורכבים יותר?

3. **לסעיף קטן (ג) המוצע על ידנו – מוצע לשקול לקבוע סייגים לעניין פעולת חוקר כך שהוא יוכל לעשות שימוש**

בסמכויותיו רק בעת מילוי תפקידו, ובאופן המאפשר זיהויו כחוקר.

חלק י"ב – שונות:

חלק י"ב כולל הוראות בנושאים שונים והם: בסעיפים 349 עד 351 מוצעים **כללי ערעור** חדשים שיחולו בדיני חדלות הפירעון; סעיף 352 המוצע כולל הוראה בדבר **עדכון סכומים**; סעיף 353 המוצע כולל הוראה שנועדה לקבוע **אילו בתי משפט השלום** ידונו בתיקי חדלות פירעון; סעיף 354 המוצע כולל הוראה המאפשרת לשר המשפטים **להחיל את חוק חדלות הפירעון על תאגיד מסוים** שהחוק אינו חל עליו; סעיף 355 המוצע כולל הוראה בדבר **שינוי התוספות לחוק**; סעיף 356 המוצע כולל **הסמכה לקביעת תקנות**; וסעיף 357 המוצע כולל הסמכה לקבוע אילו הליכים לפי החוק ייעשו **באופן מקוון**.

חלק י"ב: שונות

סעיף 349 המוצע: ערעור על החלטת בית המשפט

ערעור על החלטת בית המשפט 349. (א) פסק דין של בית משפט מחוזי **בערכאה ראשונה** שניתן לפי חוק זה ניתן לערעור לפני בית המשפט העליון, ופסק דין של בית משפט שלום שניתן לפי חוק זה ניתן לערעור לפני בית משפט מחוזי; לעניין זה יראו כפסק דין, בין השאר, החלטות כמפורט להלן:

(1) החלטה בבקשה לצו לפתיחת הליכים לפי סעיפים 18 או 116;

(2) החלטה בבקשה להפסקת כהונתו של הנאמן לפי סעיפים 55 או 140;

(3) החלטה שלא להביא הצעת תכנית לשיקום כלכלי או הסדר חוב לאישור הנושים וחברי התאגיד, לפי סעיפים 83(ג) או 322(ג);

(4) החלטה לעניין אישור תכנית לשיקום כלכלי או הסדר חוב, לפי סעיפים 86 עד 88 או 324;

כאמצעי לביצועה.

(ב) על אף הוראות פרק זה, לא ייתפס מחשב או דבר המגלם חומר מחשב, אם הוא נמצא בשימוש של מוסד כהגדרתו בסעיף 35 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, אלא על-פי צו של בית משפט; צו שניתן שלא במעמד המחזיק במחשב או בדבר המגלם חומר מחשב, יינתן לתקופה שאינה עולה על 48 שעות; לענין זה לא יובאו שבתות ומועדים במנין השעות; בית משפט רשאי להאריך את הצו לאחר שניתנה למחזיק הזדמנות להשמיע טענותיו.

(1) נתפס מחשב שאינו בשימוש של מוסד כהגדרתו בסעיף קטן (ב) וניתן להפרידו מדבר המגלם חומר מחשב, והמחשב אינו דרוש לצורך חילוטו או הגשתו כראיה לבית המשפט, תחזיר המשטרה את המחשב לאדם שממנו נלקח בתוך 30 ימים מיום תפיסתו, ואולם רשאי בית משפט שלום לצוות על הארכת התקופה האמורה לתקופה שלא תעלה על 30 ימים, ולחזור ולצוות על כך מעת לעת.

(ג) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין סעיף זה."

- (5) החלטה לעניין הפסקת הפעלת התאגיד ועל פירוקו לפי סעיף 94 ;
- (6) החלטה לעניין הפסקת הליכי הפירוק של תאגיד ועל הפעלת התאגיד לשם שיקומו הכלכלי, לפי סעיף 98 ;
- (7) החלטה בבקשה לחיסול תאגיד לפי סעיף 99 ;
- (8) החלטה בבקשה לביטול צו לפתיחת הליכים לפי סעיפים 108, 183 ו- 286 ;
- (9) צו לשיקום כלכלי לפי סעיף 161 ;
- (10) החלטה לעניין שינוי צו לשיקום כלכלי לפי סעיף 170 ;
- (11) החלטה לעניין ביטול הפטר לפי סעיף 176 ;
- (12) החלטה לעניין הקצבה לזכאי מזונות לפי סעיף 179 ;
- (13) החלטה לעניין העברת ניהול ההליכים מרשם ההוצאה לפועל לבית משפט לפי סעיף 207 ;
- (14) החלטה לעניין הגנת בית מגורים לפי סעיף 229 ;
- (15) החלטה בדבר עיכוב יציאה מהארץ לפי סעיף 284 ;
- (16) החלטה בדבר מעצר לפי סעיף 285.
- (ב) ערעור כאמור בסעיף קטן (א) (1215) או (16) יידון בדרך יחיד.
- (ג) החלטה אחרת של בית משפט מחוזי שניתנה לפי חוק זה ופסק דין של בית משפט מחוזי בערעור, יתבטל לערעור לפני בית המשפט העליון אם ניתנה רשות לכך מאת נשיא בית המשפט העליון או מאת שופט של בית המשפט העליון שנשיא בית המשפט העליון קבע לכך, ובפסק דין – גם אם ניתנה רשות לכך בגוף פסק הדין ; החלטה אחרת של בית משפט שלום שניתנה לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט מחוזי אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט המחוזי שנשיא בית המשפט המחוזי קבע לכך.
- (**) רשות כאמור בסעיף קטן (ג) לגבי החלטה אחרת תינתן אם שוכנע בית המשפט כי אם הערעור על החלטה יידון במסגרת הערעור על פסק הדין ולא באופן מיידי, יהיה בכך כדי להשפיע באופן ממשי על זכויות הצדדים או שעלול להיגרם לצד להליך נזק של ממש, או שעלול להתנהל הליך מיותר או בדרך שגויה.
- (ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), לא תינתן רשות ערעור על סוגי החלטות ששר המשפטים קבע, בצו, באישור ועדת החוקה ; נקבע סוג החלטה בצו כאמור, יחול הצו על החלטה שהתקבלה לאחר תחילתו.

(ה) אין באמור בסעיף קטן (ד) כדי לגרוע מזכותו על פי דין של בעל דין לערער על החלטה כאמור באותו סעיף קטן במסגרת ערעור על פסק הדין.

הערות:

- הצעת החוק כוללת שינוי משמעותי בדיני הערעור תוך התאמתו להסדר הקיים היום בדין האזרחי.
- לפי הדין הקיים, **כללי הערעור בפשיטת רגל** (המעוגנים בסימן ב' לפרק ו' לפקודת פשיטת הרגל) שונים מן הכללים הנוהגים בהליכים אזרחיים.
- **בהליכים האזרחיים** נוהגת האבחנה בין "**פסק דין**" הניתן לערעור **בזכות** לבין "**החלטה אחרת**" שעליה ניתן להגיש ערעור רק **ברשות**. ההבחנה בין המצבים מבוססת על ההכרעה בשאלה: האם החלטה מסיימת את הדיון (סוגרת את התיק) שאז מדובר ב"פסק דין", או שאינה מסיימת את הדיון שאז מדובר ב"החלטה אחרת". המבחן הוא טכני-דיוני ולא מהותי. כלומר, אין מדובר בשאלה האם הוכרעה זכותו של בעל הדין בעניין מסוים, אלא בשאלה – האם בעקבות החלטה הסתיימה הדיון באותו עניין, ולא נותר עוד דבר לעשות באשר לבירור המחלוקת.¹⁹
- כך למשל, החלטה על מחיקת הודעה לצד שלישי תיחשב "פסק דין", על אף שאינה מסיימת את הדיון בתיק, מאחר שהיא מסיימת את הדיון בין הנתבע לצד שלישי; באופן דומה נפסק, כי החלטה במסגרת בקשה למתן הוראות שבה נפסק כי על כונס נכסים לשלם לנושה (שהוא צד ג') סכום כסף, היא פסק דין, משום שעם מתן החלטה לנושה אין עוד כל עניין בהליכי הכינוס.²⁰
- לעומת זאת, **בפקודת פשיטת הרגל**, נקבע בסעיף 182 כי יש **זכות** ערעור לכל מי שנפגע על ידי "**צו בפשיטת רגל**". הפקודה אינה מגדירה מהו אותו צו. בפסיקה נקבע כי מדובר בצווים הניתנים על ידי בית המשפט בעת שהוא מפעיל את סמכותו המיוחדת כבית משפט של פשיטת רגל.²¹
- הצווים העיקריים המוכרים היום כצווים בפשיטת רגל הם: צו כינוס, הכרזת פשיטת רגל והפטור. עוד הוכרו בפסיקה החלטות שונות שלגביהם יינתן ערעור בזכות: החלטה לאשר הסדר נושים או לדחותו; החלטה הדוחה התנגדות להתראת פשיטת רגל; קביעת בית המשפט כי נושה מסוים הוא נושה מובטח; החלטה לתת צו מאסר לפי סעיף 179 לפקודה; החלטה של בית המשפט לפי סעיף 150 לפקודה המתייחסת למעשה של הנאמן (אך לא כל החלטה); החלטה של בית משפט בפשיטת רגל הדוחה ערעור שהגיש נושה נגד החלטת נאמן שדחה תביעת חוב; החלטה המחייבת חייב לשלם תשלומים חודשיים לקופת הכינוס או לקופת פשיטת הרגל; החלטה להאריך מועד להמצאת התראת פשיטת רגל.²²
- מנגד, **כללי הערעור בהליכי פירוק חברות**, לפי פקודת החברות, זהים לאלה החלים בערעור אזרחי.²³
- בהצעת החוק מוצע לקבוע כי הסדרי הערעור בדיני חדלות הפירעון **יהיו דומים לאלו שבהליך אזרחי**. כלומר ש"פסק דין" יהיה ניתן **לערעור בזכות**, ו-"החלטה אחרת" תהיה ניתנת לערעור רק אם ניתנה לכך **רשות**. כמו כן, מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בצו סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור, ויהיה ניתן לערער עליהן רק במסגרת הערעור על פסק הדין.

¹⁹ חמי בן-נון, טל חבקין, **הערעור האזרחי**, שער שני: הערעור בבתי המשפט הרגילים, עמ' 102 (מהדורה שלישית, 2012).

²⁰ שם, בעמ' 114-116.

²¹ שלמה לוי, אשר גרוניס, **פשיטת רגל**, עמ' 38 (מהדורה שלישית, 2010).

²² שם, בעמ' 39 וההפניות לפסיקה שהוזכרה שם.

²³ **סעיף 291 לפקודת החברות – ערעור: "291"**. ערעור על צו או החלטה במהלך פירוקה של חברה לפי פקודה זו יוגש בדרך ולפי התנאים שמוגש ערעור על כל צו או החלטה שלו בתחום שיפוטו הרגיל, והכל בכפוף לתקנות סדרי דין.

שאלות לדין:

1. האם ההסדר בדין האזרחי המבחין לעניין ערעור בין "פסק דין" לבין "החלטה אחרת" מתאים לסוגי החלטות הניתנות בדיני חדלות פירעון? מתי תיחשב החלטה בהליכי חדלות פירעון כסופית?
2. מה היחס בין סעיף זה, העוסק בהגשת ערעור, ובין סעיף 279(ד) להצעה שבו מוקנית לבית המשפט הסמכה רחבה לעיין מחדש בכל "צו" שנתן מכוח סמכותו לפי חוק זה?
3. האם אין צורך להתייחס באופן מפורש לערעורים על החלטות רשם? כיום, סעיף 94 לחוק בתי המשפט קובע את סמכות הרשם לדון בעניינים של פשיטת רגל.²⁴ וכן, סעיף 96 לחוק בתי המשפט קובע את הכללים לעניין ערעור על החלטות רשם. על-פי כללים אלה:
צו בפשיטת רגל שנתן רשם בית משפט מחוזי שהוא "**פסק דין**" לפי ההבחנה הרגילה, ניתן לערעור **בזכות לבית המשפט העליון**; ואילו צו בפשיטת רגל שניתן כאמור והוא "**החלטה אחרת**" לפי ההבחנה הרגילה ניתן לערעור **בזכות בבית המשפט המחוזי** בו הוא משמש רשם ובית המשפט רשאי לדון בכך בדין יחיד.
לעומת זאת, על החלטת רשם בית משפט מחוזי **שאינה צו בפשיטת רגל** יחולו הדינים הרגילים החלים על ערעור על החלטות רשם המבחינים בין פסק דין לבין החלטה אחרת.²⁵ יש לציין כי הצעת החוק אינה כוללת הצעה לערוך תיקון עקיף בסעיף 94 האמור לחוק בתי המשפט, ומוצע לשמוע ממשרד המשפטים מה יהיה הדין לעניין זה לאחר התיקון המוצע.
4. האם ההנחה היא שבהיעדר קביעה אחרת **תקנות סדר הדין האזרחי** חלות על כלל השאלות העולות בהקשר של ערעורים, ובכלל זה, המועדים להגשת ערעור, דיון מקדמי בערעור וכיוצא באלה? האם יש צורך להוסיף הוראה כפי שנעשה בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים לפיה: "הוראות חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, יחולו על הליך לפי חוק זה אם אין בחוק זה הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם הוראות חוק זה".²⁶
5. מוצע לבחון האם יש החלטות נוספות שיש מקום לקבוע כי ניתן יהיה לערער עליהן **בזכות**. כך למשל: החלטה לעניין הקצבה לזכאי מזונות לפי סעיף 179; החלטה לעניין העברת ניהול ההליכים מרשם ההוצאה לפועל לבית משפט לפי סעיף 207; החלטה לעניין הגנת בית מגורים לפי סעיף 229; החלטה בדבר עיכוב יציאה מהארץ לפי סעיף 284.
6. במקרים שבהם בית המשפט המחוזי נותן פסק דין בערעור, האם אין מקום לקבוע כי הוא יהיה רשאי לתת רשות ערעור בגוף פסק הדין? כך קבוע גם היום לגבי הליכים אזרחיים בסעיף 41(ב) לחוק בתי המשפט.
7. האם אין מקום לקבוע מהו המבחן המהותי למתן רשות ערעור? הנוסח המוצע בתוספת לסעיף קטן (ג) נסמך על הקיים בסעיף 41(ב) לחוק בתי המשפט.
8. לעניין סעיף-קטן (ד) – האם יש הצדקה להסמיך את השר לקבוע בצו שתהיינה החלטות בדיני חדלות פירעון שלא תינתן בהן רשות ערעור, כפי שקיים בדין האזרחי? מה יהיו אותן החלטות? ככל שהוועדה תחליט לאשר זאת, מוצע להוסיף הוראה, כפי שקיימת היום בסעיף 41(ד) לחוק בתי המשפט, שמבהירה כי אין בכך כדי למנוע ערעור על החלטה במסגרת ערעור על פסק הדין.

²⁴ סעיף 94 לחוק בתי המשפט – ענייני פשיטת רגל: "94. בענייני פשיטת רגל, רשאי רשם של בית משפט שיש לו שיפוט כאמור בסעיפים 172 ו-173 לפקודת פשיטת הרגל –
(1) לפי בקשתו של חייב בפשיטת רגל, ליתן צו כינוס נכסים ולהכריז על החייב כפושט רגל;
(2) לנהל חקירות לפי סעיפים 27 עד 32, 59 ו-60 לפקודת פשיטת הרגל, וליתן צווים בהתאם להוראות אותם סעיפים."
²⁵ לזון וגרוניס, עמ' 40.
²⁶ סעיף 14 לחוק בתי חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000.

9. מעבר לשאלת הערעור בזכות או ברשות, לסיווג החלטה כ"פסק דין" או כ"החלטה אחרת" בדין האזרחי יש משמעויות נוספות. למשל – המועד להגשת ערעור או ערעור ברשות הוא שונה; הרכב המותב שדן בערעור או בבקשת רשות לערער הוא שונה (דן יחיד או מותב שלושה) וכיוצא באלה. מה יהיה הדין לגבי הליכים כאמור בחדלות פירעון? האם יחולו הכללים של הדין האזרחי? האם אין מקום לקבוע זאת במפורש?

סעיף 350 המוצע: ערעור על החלטת הממונה

ערעור על החלטת 350. (א) החלטה **סופית** של הממונה שניתנה לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט הממונה שלום; לעניין זה יראו כהחלטה סופית, בין השאר, החלטות כמפורט להלן:

(1) החלטה שלא לתת צו לפתיחת הליכים לפי סעיף 105;

(2) החלטה לעניין הסרת הגבלה לפי סעיפים 143 או 169.

(ב) החלטה אחרת של הממונה שניתנה לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט שלום אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית משפט השלום שנשיא בית משפט השלום קבע לכך.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לא תינתן רשות ערעור על סוגי החלטות ששר המשפטים קבע, בצו **באישור ועדת החוקה**; נקבע סוג החלטה בצו כאמור, יחול הצו על החלטה שהתקבלה לאחר תחילתו. **אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מזכותו על פי דין של בעל דין לערער על החלטה כאמור באותו סעיף קטן במסגרת ערעור על ההחלטה הסופית.**

הערות:

- מוצע כי על "החלטות סופיות" של הממונה ניתן יהיה להגיש ערעור **בזכות לפני בית משפט השלום**. זאת מאחר שבית משפט השלום הוא המוסמך לדון בהליכי חדלות פירעון של יחידים.
- על "החלטה אחרת" של הממונה, ניתן יהיה לערער **ברשות בלבד**, לפני **בית משפט שלום**, אם ניתנה לכך רשות של בית המשפט.
- מוצע להתייחס במפורש לשתי "החלטות סופיות" בלבד שעליהן הערעור יהיה בזכות: החלטה שלא לתת צו לפתיחת הליכים לפי סעיף 105 שעוסק בצו כאמור שניתן לבקשת החייב (בדברי ההסבר מצוין כי על החלטת הממונה לתת צו לפתיחת הליכים לבקשת יחיד אין צורך לתת זכות ערעור מאחר שנושה רשאי לבקש מבית משפט השלום לבטל את ההחלטה לפי סעיף 108 להצעת החוק); והחלטה לעניין הסרת הגבלה לפי סעיפים 143 או 169.
- גם כאן מוצע להסמך את שר המשפטים לקבוע בצו סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור, ויהיה ניתן לערער עליהן רק במסגרת הערעור על פסק הדין.

שאלות לדין:

1. האם ראוי לקבוע שעל החלטות מסוימות של הממונה תינתן האפשרות רק לערעור **ברשות לבית המשפט** למרות שמדובר ברשות מינהלית ולא בערכאה שיפוטית? האם אין זה מקובל לאפשר ערעור בזכות על החלטות של גורם מינהלי מסוג זה?

2. האם קיים תקדים לשימוש בהבחנה המוצעת בין "**החלטה סופית**" לבין "החלטה אחרת" (להבדיל מהבחנה

הקיימת בדין האזרחי בין "פסק דין" לבין "החלטה אחרת"? כיצד ניתן להבחין ביניהן? אילו דוגמאות יש לכל אחד מסוגי החלטות הללו?

סעיף 351 המוצע: ערעור על החלטת רשם ההוצאה לפועל

ערעור על החלטת 351. (א) החלטה **סופית** של רשם ההוצאה לפועל שניתנה לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני רשם ההוצאה לפועל בית משפט שלום; לעניין זה יראו כהחלטה סופית, בין השאר, החלטות כמפורט להלן:

(1) החלטה שלא לזמן ישיבה לגיבוש הסדר תשלומים לפי סעיף 190;

(2) החלטה לעניין אישור הסדר תשלומים לפי סעיף 196;

(3) החלטה בעניינים שרואים אותם כפסק דין או כהחלטה סופית לפי סעיפים 349(א) ו-350(א).

(ב) החלטה אחרת של רשם ההוצאה לפועל שניתנה לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט שלום אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית משפט השלום שנשיא בית משפט השלום קבע לכך.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), לא תינתן רשות ערעור על סוגי החלטות ששר המשפטים קבע בצו באישור ועדת החוקה; נקבע סוג החלטה בצו כאמור, יחול הצו על החלטה שהתקבלה לאחר תחילתו. אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מזכותו על פי דין של בעל דין לערער על החלטה כאמור באותו סעיף קטן במסגרת ערעור על החלטה הסופית.

הערות:

- כזכור, על-פי הצעת החוק, הליכי חדלות פירעון שנפתחו בידי יחיד בעל היקף חובות נמוך (למטה מ-150,000 שקלים) יתנהלו לפני רשם הוצאה לפועל. במהלך דיוני הוועדה סוכם שככל שסמכות זו אכן תוענק לרשמי ההוצאה לפועל, אזי הטיפול בתיקים אלה ייעשה על-ידי רשמים ייעודיים העוסקים בכך.
- ההסדר המוצע גם לגבי החלטותיו של רשם ההוצאה לפועל הוא כי על "החלטת סופית" שלו ניתן יהיה להגיש ערעור **בזכות לפני בית משפט השלום**. זאת להבדיל מ"החלטה אחרת" שלו, שעליה יש לקבל **רשות** כדי לערער.
- גם כאן, מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בצו סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור, ויהיה ניתן לערער עליהן רק במסגרת הערעור על פסק הדין.
- מוצע למנות במסגרת הסעיף מספר סוגי החלטות שייחשבו "החלטה סופית" של הרשם: החלטה שלא לזמן ישיבה לגיבוש הסדר תשלומים לפי סעיף 190; החלטה לעניין אישור הסדר תשלומים לפי סעיף 196; החלטה בעניינים שרואים אותם כפסק דין או כהחלטה סופית לפי סעיפים 349(א) ו-350(א).

שאלות לדין:

1. בדין הקיים, סעיף 80 לחוק ההוצאה לפועל²⁷ העוסק בערר וערעור על החלטות רשם ההוצאה לפועל קובע כלל ברור הכולל פירוט באשר לכל הצווים והחלטות הרשם הניתנים לערעור בזכות²⁸, וכל היתר יהיו ניתנים לערעור רק עם קבלת רשות לכך בידי שופט בית משפט השלום. האם בחירה בכלל הגמיש (כפי שמוצע בהצעת החוק) עדיפה על הפירוט בדין הקיים?
2. בדומה לשאלה בסעיף הקודם, האם קיים תקדים לשימוש בהבחנה המוצעת בין "החלטה סופית" לבין "החלטה אחרת" (להבדיל מההבחנה הקיימת בדין האזרחי בין "פסק דין" לבין "החלטה אחרת")? מה המבחן שיבדיל ביניהן?

סעיף 352 המוצע: עדכון סכומים

עדכון סכומים 352. (א) הסכומים הקבועים בחוק זה יעודכנו ב-1 בינואר בכל שנה (בסעיף זה – יום העדכון) בהתאם לשיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד הידוע ב-1 בינואר של השנה הקודמת.

(ב) השר יפרסם ברשומות הודעה על הסכומים המעודכנים.

הערות:

- מוצע כי הסכומים הקבועים בחוק יתעדכנו על בסיס שנתי בהתאם לשינוי המדד. כן מוצע כי שר המשפטים יפרסם ברשומות הודעה על הסכומים המעודכנים.

לדין: האם אין צורך להתייחס ל"מדד המחירים לצרכן"?

סעיף 353 המוצע: בית משפט השלום המוסמך לדון בהליכי חדלות פירעון של יחידים

בית משפט השלום 353. (א) בית משפט השלום שידון בהליכי חדלות פירעון של יחידים בכל מחוז, יהיה המוסמך לדון בהליכי חדלות פירעון של יחידים בית משפט השלום שבו יושב נשיא בית המשפט.

²⁷ סעיף 80 לחוק ההוצאה לפועל – ערר וערעור: "80. (א) הרואה עצמו נפגע על ידי פעולה של מנהל לשכת הוצאה לפועל או החלטה שלו או של עובד מערכת ההוצאה לפועל לפי סעיף 4א, רשאי להגיש ערר לפני רשם ההוצאה לפועל. (ב) צווים והחלטות של רשם ההוצאה לפועל, לרבות החלטות בערר לפי סעיף קטן (א), ניתנים לערעור, ברשות שופט בית משפט השלום לפני בית משפט השלום; אולם ערעור על החלטה לפי סעיפים 13, 14, 19, 25, 38(א), 48, 58, 66(א1) ו-66(א2), 66(א), 66(ג)2, 69(א) ו-70(א) ו-74(א), יהא בזכות. (ב1) על אף הוראות סעיף קטן (ב), צווים והחלטות של רשם ההוצאה לפועל בעניין ביצוע פסק דין בעניני משפחה, לרבות החלטה לפי סעיפים 13, 14, 19, 25, 38(א), 48, 58, 66(א1) ו-66(א2), 66(א), 66(ג)2, 69(א) ו-70(א) ו-74(א) ניתנים לערעור בזכות לפני בית המשפט לעניני משפחה בפני שופט אחד. (ב2) פסק דין של בית משפט שלום או של בית המשפט לעניני משפחה בערעור שהוגש לפי סעיפים קטנים (ב) או (ב1), לפי העניין, ניתן לערעור לפני בית משפט מחוזי, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט המחוזי. (ג) הוגש ערר או ערעור או בקשת רשות לערער לפי סעיף זה, אין בכך כדי לעכב הליך; רשם ההוצאה לפועל או בית המשפט רשאי להורות על השגחה או עיכוב ולהתנותם במתן ערובה להנחת דעתו, ובלבד שהמבקש הודיע שבדעתו להגיש ערר, ערעור או בקשת רשות לערער, לפי העניין."

²⁸ מעצר (סעיף 13), עיכוב יציאה מהארץ (סעיף 14), טענת פרעתי (סעיף 19), חיוב נאמן בתשלום החוב הפסוק אם הפר חובותיו (סעיף 25), מכירת דירת מגורים ופינוי החייב (סעיף 38(א)), חיוב צד ג' לשלם חוב פסוק (סעיף 48), חיוב כונס נכסים בפיצוי על נשק שגרם (סעיף 58), הגבלות על חייב המשתמט מתשלום חובותיו – קבלת דרכון ועיכוב יציאה מהארץ (סעיף 66(א1) ו-66(א2)), רישום של חייב במרשם חייבים בעלי יכולת המשתמטים מתשלום חובותיהם (סעיף 66(א) ו-66(ג)2), צו הבאה לחייב (סעיף 69(א) ו-74(א)), צו מאסר בשל אי תשלום חוב מזונות (סעיף 70(א) ו-74(א)).

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), השר, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, רשאי להסמך, בצו, לעניין מחוז מסוים, בית משפט שלום אחר מהאמור באותו סעיף קטן או בתי משפט שלום נוספים, שידונו בהליכי חדלות הפירעון של יחידים באותו מחוז.

הערות:

- כזכור, על-פי הצעת החוק, הליכי חדלות פירעון של יחידים ינוהלו בבתי משפט שלום (להבדיל מהמצב היום, בו כל הליכי פשיטות הרגל והפירוק נמצאים בבית המשפט המחוזי). ואולם, מוצע כי ייקבע מספר מצומצם של בתי משפט שלום (אותם בתי משפט שבהם יושב נשיא בימ"ש השלום) שיוסמכו לדון בהליכי חדלות פירעון של יחידים וזאת כדי לאפשר להם לפתח מומחיות בנושאים אלה ולהביא ליעול המערכת.
- מוצע להסמך את שר המשפטים, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, לשנות את ברירת המחדל ולקבוע כי לגבי מחוז מסוים, בית משפט אחר ידון באותם הליכים.
- עוד מוצע כי שר המשפטים יהיה רשאי להסמך כאמור גם בתי משפט שלום נוספים באותו מחוז.

שאלה לדיון: יש הגיון בקביעת כלל שמאפשר יצירת מומחיות לעניין הליכי חדלות פירעון בבתי משפט שלום מסוימים. ואולם, האם אין חשש ליצירת עומס יתר בבתי משפט אלה, אשר כבר כיום עמוסים למדי?

סעיף 354 המוצע: החלת הוראות החוק על חבר בני אדם מסוים שאינו תאגיד

החלת הוראות החוק 354. השר רשאי להחיל הוראות חוק זה, כולן או חלקן, בצו, על חבר בני אדם מסוים שאינו על חבר בני אדם תאגיד כהגדרתו בסעיף 4 ושלא קבוע לגביו, בחיקוק, הסדר אחר לאותו עניין, ורשאי מסוים שאינו תאגיד הוא לקבוע בצו כאמור את ההתאמות והשינויים הדרושים לצורך ההחלה.

הערות:

- מוצע להסמך את שר המשפטים להחיל את הוראות החוק על חבר בני אדם מסוים שאינו תאגיד לפי החוק המוצע (כלומר – שאינו חברה או שותפות) ושלא קבוע לגביו בחיקוק הסדר אחר לאותו עניין.
- הסעיף נועד, לפי דברי ההסבר להצעה, לאפשר שימוש בכלים שבהצעת החוק לטיפול בחדלות פירעון גם לגבי תאגיד שהחוק המוצע אינו חל עליו. כזכור, החוק יחול על חברה (למעט חברה לתועלת הציבור) ועל שותפות. עוד הוסבר כי החלת הוראות החוק כאמור בסעיף זה תהיה לגבי תאגיד ספציפי בלבד, מאחר שהחלת הוראות על סוג של תאגידים מתאימה יותר לחקיקה ראשית.
- הוראה דומה קיימת כיום בסעיף 380 לפקודת החברות.²⁹

שאלה לדיון: אנחנו מבינים שהשימוש העיקרי בסעיף הוא לעניין החלת הוראות החוק על פירוקן של אגודות עותמאניות. האם יש גופים נוספים שיכולה להתבקש החלה של הוראות החוק עליהן?

²⁹ סעיף 380 לפקודת החברות: "380. (א) הוראות פרקים י"א עד י"ז לפקודה זו והוראות פרק שלישי לחלק התשיעי בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (בסעיף זה – פרק פשרה או הסדר) יחולו בשינויים המחוייבים לפי הנסיבות גם בפירוק, בידי בית המשפט או בפיקוחו, של כל חברת חוץ שיש לה נכסים בישראל, בין שהיא רשומה בישראל ובין שאינה רשומה בה, ושל כל תאגיד אחר או חבר-בני-אדם שהשר החיל עליהם, בצו, הוראות פקודה זו.

(ב) השר רשאי להחיל בצו את הוראות פרק פשרה או הסדר על תאגיד או חבר בני אדם שאינו ניתן לפירוק לפי פקודה זו, בשינויים המחוייבים, אף אם לא ניתן לגביו צו לפי סעיף קטן (א); ואולם צו לפי סעיף קטן זה לגבי תאגיד שאין בדין הסדר לפירוקו, יינתן לאחר שהשר שוכנע, מנימוקים שירשמו, כי בשים לב למטרותיו של אותו תאגיד ומטעמים שבטובת הציבור, מן הראוי להחיל עליו את הוראות פרק פשרה או הסדר בלבד; כמו כן השר יקבע בצו לגבי תאגיד כאמור את התקופה להגשת בקשה להסדר או פשרה לפי פרק פשרה או הסדר; לא הוגשה הבקשה בתוך אותה תקופה, יפקע הצו."

סעיף 355 המוצע: שינוי התוספות

שינוי התוספות 355. השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת הראשונה והתוספת השנייה, ובלבד שלא יוסיף לתוספת השנייה אלא נכסים הדרושים לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו לצורכי מחייתם הבסיסיים או שהתמורה הצפויה ממכירתם אינה מצדיקה את הפגיעה שתיגרם בשלה לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו.

הערות:

- מוצע לקבוע כי שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, יהיה רשאי לשנות בצו את התוספות להצעת החוק.
- התוספת הראשונה קובעת את **היקף המידע שניתן לאסוף לגבי חייב שהוא יחיד** (סעיף 103(ב)(3)(ב) להצעת החוק). לבקשת הממשלה, התוספת הראשונה טרם נדונה.
- התוספת השנייה קובעת מהם **הנכסים שאינם חלק מנכסי קופת הנשייה** לעניין חייב שהוא יחיד (סעיף 217 להצעת החוק). לגבי תוספת זו, מוצע לקבוע כי השר לא יוסיף לה אלא נכסים הדרושים לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו לצורכי מחייתם הבסיסיים או שהתמורה הצפויה ממכירתם אינה מצדיקה את הפגיעה שתיגרם בשלה לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו.

סעיף 356 המוצע: ביצוע ותקנות

ביצוע ותקנות 356. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, **באישור ועדת החוקה**, להתקין תקנות לביצועו לרבות תקנות בעניינים אלה:

(1) סדרי דין בהליכים לפי חוק זה, ובכלל זה הוראות לעניין הגשת בקשות לפי חוק זה, מסמכים שיש לצרף אליהן, מועדי הגשתן, הגשת התנגדויות להן וחובות פרסום;

(2) חובות דיווח שיחולו על החייב, **הנאמן, הממונה וכל בעל עניין אחר בהליך חדלות הפירעון**, אופן עריכת הדוחות והפרטים שייכללו בהם;

(3) אגרות ותשלומים בעד הליכים לפי חוק זה.

הערות:

- מוצע כי השר יוסמך להתקין תקנות לביצועו של החוק. בכלל זה: סדרי דין (הכוללים גם הוראות לעניין הגשת בקשות, וצירוף מסמכים, מועדי הגשת בקשות, הגשת התנגדויות לבקשות וחובות פרסום); חובות דיווח שיחולו על החייב, הנאמן, הממונה וכל בעל עניין אחר בהליך חדלות הפירעון, אופן עריכת הדוחות והפרטים שייכללו בהם; אגרות ותשלומים.
- לצד התקנות המוזכרות במפורש סעיף זה, הצעת החוק רצופה בסעיפי הסמכה רבים נוספים שמכוחם יכול (ולעתים אף חייב) השר להתקין תקנות.

שאלות לדין:

1. לסעיף קטן (2) – מוצע לשמוע על אילו **חובות דיווח** מדובר? האם לא ניתן להסתפק בהחלת חובות דיווח על החייב והנאמן?
2. לסעיף קטן (3) – נראה כי מדובר בסעיף הסמכה רחב. האם ניתן לקבל פירוט אודות התשלומים והאגרות שבהם מדובר? האם אין אפשרות למנות אותם במפורש בסעיף?
3. מוצע לשקול באילו מהמקרים יש מקום להוסיף דרישה לאישור פרלמנטרי.

סעיף 357 המוצע: מעבר למערכת מקוונת

מעבר למערכת מקוונת 357. השר רשאי לקבוע, באישור ועדת החוקה, כי הליכים פעולות הנעשות לפי חוק זה, כולל-כולן או חלקם חלקן, ובכלל זה דיווחים, פרסומים, הגשת בקשות ומסמכים, מתן זכות עיון או הצבעות יבוצעו באופן מקוון, ורשאי הוא לקבוע הוראות לעניין אופן ביצוע ביצוען של פעולות מקוונות אלה.

הערות:

- מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות כי הליכים לפי החוק המוצע ייעשו באופן מקוון. כן מוצע להסמיך את השר לקבוע בתקנות הוראות לעניין אופן ביצוע הפעולה המקוונת.

שאלות לדין:

1. האם אין צורך לקבוע סעיף הסמכה מפורט יותר לעניין הדיווח המקוון או מתן זכות עיון באופן מקוון (השוו למשל, סעיף 38 לחוק העמותות).
2. לגבי הצבעות מקוונות – נקבע בחוק ניירות ערך (סעיפים 1א44 עד 6א44) הסדר המקיף ומפורט הכולל מתן הגנות וזכויות שונות המעוגן בחקיקה ראשית וכולל התייחסות לאופן אבטחת הנתונים; לתיעוד הפעולות שנעשו במערכת האלקטרונית; ההפרדה שבין מערכת ההצבעה האלקטרונית ויתר מערכות הרשות; אופן מסירת ההודעה לבעלי המניות באמצעות המערכת האלקטרונית וכיוצא באלה. האם אין צורך בסעיף הסמכה מפורט גם במקרה זה?
3. האם אין צורך לקבוע במפורש כי השימוש במערכת המקוונת יהיה חלופי לביצוע פעולות באופן ידני? הדברים אמורים במיוחד נוכח החשש שיהיו גורמים שונים (חייבים יחידים בפרט) שלא תהיה להם נגישות למערכות המקוונות.